

“Aan de slag voor een Duurzaam Klimaat 2019-2022”

Onze Focus in 2020-2021

Vastgesteld door :	Datum	Handtekening
Opdrachtgever Naam: Rick de Ruig		
Programmamanager Naam: Marjolein Huijskes		

1. INLEIDING

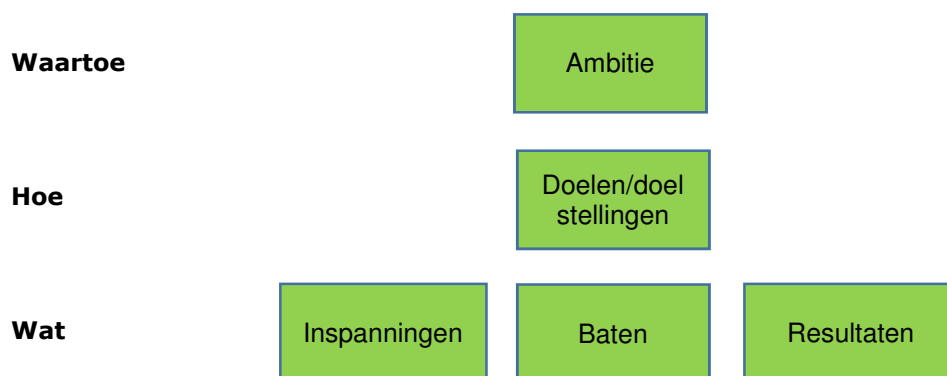
Het programma dat in december 2018 door het college is vastgesteld heeft tot doel om richting te geven aan het organiseren van ons werk ten behoeve van de klimaatdoelen. Deze doelen zijn vastgesteld in het beleidskader "Aan de slag voor een duurzaam klimaat 2019-2022. We hebben aangegeven dat het programma impact zal hebben op een substantieel deel van de organisatie. Ook hebben we aangegeven dat vooral in het begin het programma weinig zekerheden kan bieden over de specifieke resultaten, maar dat deze met de tijd tot stand zullen komen. Na ruim een jaar werken in en aan het programma is helder geworden dat we onze inzet nu vooral moeten richten op de resultaten die het belangrijkste voor het te behalen doel dan wel het meest haalbaar zijn binnen de gegeven randvoorwaarden, middelen en organisatie.

Programmatisch werken, wat is dat ook alweer

Een programma is een tijdelijke organisatievorm die bestaat uit meerdere activiteiten (waaronder processen en projecten) die in hun onderlinge samenhang zorgen voor het halen van de beoogde doelen. Een programma is vooraf minder voorspelbaar dan een project en kan gedurende de uitvoering aanpassing behoeven, bijvoorbeeld door het toevoegen of juist schrappen van projecten/activiteiten. Uiteindelijk maakt het programma zichzelf overbodig omdat de werkwijze om de doelen te behalen of bestendigen zijn opgenomen in de routine van alledag.

We hebben bij het opbouwen van het klimaatprogramma de ruggengraat van de Canvas methodiek gevoegd, te weten de ambitie, doelen, inspanningen, baten en resultaten. Deze ruggengraat moet stevig worden geborgd met een bodem van randvoorwaarden, middelen en organisatie.

Van ambitie en doelen naar het realisatieplatform van inspanningen, baten en resultaten

Op een stevige basis van gunstige randvoorwaarden, middelen en organisatie.

Afspraken over doelen, resultaten en besluitvorming

De resultaten zoals we ze hebben benoemd staan niet vast, als zich de komende jaren oplossingen voordoen die ons doel beter dienen, minder kosten en/of meer opleveren zullen wij de nodige aanpassingen treffen. Daar waar we nu bijvoorbeeld denken aan een windmolen van 3 MW die op jaarbasis circa 20 Terajoule opwekt kan straks een installatie voor het opwekken van diezelfde 20 Terajoule aan energie uit oppervlaktewater (TEO¹) beter op zijn plaats zijn.

We streven naar een realistisch en toekomstgericht programma waarin we ons vooral bezighouden met wat er wél kan. We richten ons vooral op concrete, tastbare resultaten maar óók op het faciliteren en het aanjagen van duurzaamheidsinitiatieven die niet rechtstreeks binnen de invloedsferen van de gemeente liggen.

We stellen ieder half jaar de stand van het programma op. We geven helderheid over de bijstellingen en over de processen en projecten die onder het programma draaien. Ook zullen we inzichtelijk maken welke processen en projecten al in de lijnorganisatie worden uitgevoerd welke ook een bijdrage leveren aan de doelen zoals ze in het Klimaatbeleid zijn vastgesteld.

Ongewijzigde ambitie

Onze ambitie is Rheden CO₂ neutraal in 2040: in 2040 wordt de energie (warmte en elektriciteit) die men in Rheden dan nog nodig heeft om te wonen, werken, reizen en recreëren op duurzame wijze opgewekt. Daar waar dat niet mogelijk is binnen de gemeentegrenzen, wordt dit elders gecompenseerd of opgeslagen. Deze ambitie loopt vooruit op de landelijke ambitie, waar bijvoorbeeld de corporaties zich ook op richten, die stuurt op 2050. We hebben dus een forse uitdaging op dit gebied de komende jaren.

Een belangrijke eerste stap, zo niet de belangrijkste is energiebesparing. Alles wat we niet gebruiken hoeven we namelijk ook niet op te wekken. De berekeningen voor het opwekken van de benodigde Terajoules zijn gemaakt op basis van de aanname dat we onze huidige energieconsumptie in 2040 tot de helft kunnen terugbrengen. Dat is een forse uitdaging waarmee we niet langer meer kunnen wachten.

Ongewijzigde Programmadoel(en)

Het programma reikt in eerste instantie tot en met 2022. De ambitie reikt tot 2040, de doelen reiken tot 2022.

a. Energie besparing:

We realiseren ieder jaar een besparing van 1,5% op het energieverbruik in Rheden.

b. Duurzame energie opwek:

In 2023 is het aandeel duurzaam opgewekte energie 16% van het totale verbruik.

c. Klimaat adaptatie:

Wateroverlast, verdroging en hittestress zijn beperkt en worden zoveel mogelijk voorkomen.

d. Bewustwording:

Inwoners en ondernemers zijn zich bewust van hun aandeel in de klimaatopgave en handelen ernaar.

¹ Thermische Energie uit Oppervlaktewater.

Er wordt een visie op Circulaire Economie voorbereid. We zijn voornemens om de ambitie voor een circulaire economie in Rheden toe te voegen aan het klimaatbeleid. Dit wordt dan verbreedt naar Duurzaamheidsbeleid. Na vaststelling door de raad zal het uitvoeringsplan voor Circulaire Economie onder de werking van dit programma worden gebracht.

Ongewijzigde Strategie

De strategie die ons gaat helpen bij het realiseren van de doelen is om:

- Direct aan de slag te gaan daar waar op relatief korte termijn resultaten zijn te behalen zijn, denk aan de maatregelen die we inzetten voor het beperken van de warmtevraag zoals de collectieve inkoopactie van zonnepanelen, de warmtescans en de duurzaamheidslening. We richten ons daarbij op verschillende doelgroepen; de eigen organisatie, inwoners en bedrijven.
- Tegelijkertijd aan de slag met opgaven die een langere adem vragen, denk aan het voorbereiden van grootschalige opwek van duurzame energie en de warmte transitie (van het gas af)
- Inwoners te stimuleren om actie te ondernemen en waar nodig bij te springen. We zorgen ervoor dat verduurzamen ook gewoon leuk wordt.
- Daar waar de markt aan zet is, de initiatieven te stimuleren.
- Niet alleen in te zetten op opgaven waarvan het resultaat meetbaar en tastbaar is maar vooral ook inzetten op projecten die zowel tastbaar zijn als een bijdrage leveren aan bewustwording.

2. FOCUS OP INSPANNINGEN EN RESULTATEN 2020-2021

We zijn 2019 heel ambitieus van start gegaan met een uitgebreide opsomming van inspanningen en de resultaten die we eind 2022 willen opleveren verdeeld over zeven pijlers. 1. communicatie en bewustwording, 2. de gemeente geeft het goede voorbeeld, 3. de gebouwde omgeving; wonen, 4. de gebouwde omgeving; werken en produceren, 5. grootschalige opwek, 6. mobiliteit en 7. klimaatadaptatie. De portefeuilles van vier wethouders zijn met de opgave gemoeid, het programma wordt breed gedragen.

In de loop van 2019 is gebleken dat we niet op alle onderdelen van het programmaplan evenveel inzet kunnen leveren. Dit heeft deels te maken met de veelheid aan inspanningen op de korte termijn en deels met aanpassingen aan de basis van ons programma; op het gebied van de randvoorwaarden, de middelen en de organisatie. Zo hebben we op het beschikbare budget 20% versoberd, zijn de middelen voor Steenbreek ingeleverd en wordt er minder inzet vanuit de organisatie geleverd aan het programma dan gepland.

Vastgesteld afwegingskader

We realiseren maximaal dat wat binnen onze eigen invloedssfeer valt, we werken in de regio gericht samen aan onze gezamenlijke opgave en leggen de focus op initiatieven die sterk bijdragen aan het behalen van onze kwantitatieve doelstellingen. We zorgen voor optimale condities om klimaatprojecten succesvol neer te zetten, we faciliteren waar we dat kunnen, ook ruimtelijk, en nemen obstakels weg. Dat betekent dat we bij strategische keuzes op het ruimtelijk domein altijd zullen kiezen voor de duurzame optie.

Drie belangrijke focuspunten

In samenspraak met de opdrachtgever en de portefeuillehouder is besloten om de schaarse middelen en menskracht daar in te zetten waar we het meeste effect kunnen sorteren. We doen dit door focus aan te brengen in het programma en ons opnieuw de vraag te stellen met welke

activiteiten we doorgaan omdat deze een belangrijke bijdrage leveren aan onze doelen en welke we even laten liggen om eventueel later weer op te pakken.

De focus ligt in 2020 en 2021 op de belangrijke, en veelal onderschatte, opgave op het gebied van de warmtevraag en de noodzakelijke besparingen op de hiermee gepaard gaande energievraag. Hier willen we de komende tijd duidelijk meer inzet op plegen. Ook de opgave op het gebied van grootschalige opwek vraagt vooral in 2020 het nodige van onze inzet. Een derde belangrijke focus ligt op de strategische communicatie en bewustwording; samen inwoners en partners werken aan een beter klimaat.

Wat we daarnaast ook doen

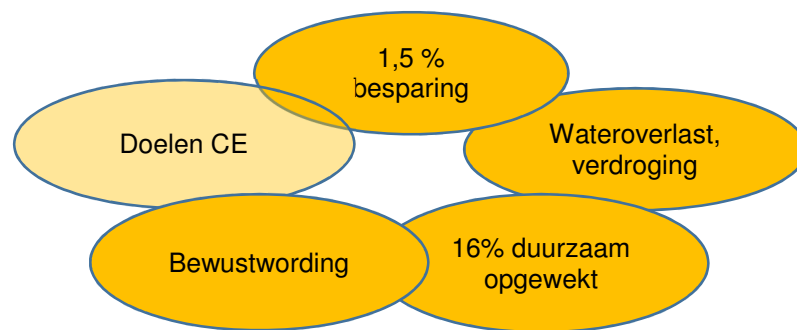
Niet alles wat we doen op het gebied van klimaatactie en duurzaamheid staat als aandachtspunt in het programma benoemd. Het is een goed teken dat we als organisatie steeds vaker kiezen voor de duurzame variant zonder dat daar vanuit het programma extra energie moet worden gezet. We noemen hier het duurzame Rhedense inkoopbeleid, het verduurzamen van ons wagenpark, het regionaal inkopen van CO2 gecertificeerd gas, het steeds beter scheiden van ons afval, duurzaamheid als thema in de Beheernota Openbare Ruimte, het streven naar maximale verduurzaming in de nota Openbare verlichting (in voorbereiding) en de regionale ambitieverklaring voor circulair GWW. We hebben een bijdrage geleverd aan de ontstening van de Dierense speeltuin en de realisatie van een natuurspeelplek in de speeltuin. Daarnaast hebben we het mogelijk gemaakt dat er een natuurspeelplaats op de Zuidflank in Rheden is gerealiseerd en dat leerlingen van Mauritsusschool daar een voedselbosje hebben aangeplant.

Een facelift

Zoals hiervoor al aangegeven blijft onze ambitie op de lange termijn dezelfde. We kunnen op de korte termijn echter niet aan alle resultaten werken die staan opgenomen in het Programmaplan dat in februari 2019 door het college is vastgesteld. Het is daarnaast belangrijk om te beseffen dat de weergave van een programma altijd statischer is dan een programma in werking. De doelen die we nastreven zijn niet één op één te koppelen aan een thema. We kunnen per thema meerdere doelen dienen. Ook kunnen de resultaten die we per thema en per onderwerp denken te behalen bijdragen aan resultaten in een ander thema of onderwerp, in meer of mindere mate. Het programma zoals hierna weergegeven is slechts een poging om enige orde aan te brengen in een als netwerk opererend programma in actie.

We beperken ons in de nieuwe opzet tot vijf thema's; Wonen, Werken, Opwek, Mobiliteit en Adaptatie. Dit zijn thema's die in de gemeentelijke organisatie breed worden herkend en waar al aan gewerkt wordt. Bij de onderwerpen per thema laat de kleur zien of het onderwerp wordt getrokken vanuit de lijnorganisatie, dan is het groen. Als de projectleiding (nog) ligt bij het Adviesteam Klimaat, dan is de kleur van het blokje blauw. We streven er naar om uiteindelijk alle onderwerpen groen te kunnen kleuren, dat betekent dat het programma zichzelf overbodig heeft gemaakt en de klimaatopgave stevig verankerd is in de organisatie.

Een tweetal inspanningen staan weergegeven in de breedte. Advies op het gebied van klimaat en duurzaamheid kan op aanvraag worden geleverd en de Strategische Communicatie en Bewustwording is de basis waarop het succes van het programma stoelt. Door omstandigheden moeten we die basis voor het grootste deel nog opbouwen. Dat is zoals boven al gezegd, naast de warmtetransitie en de opwek van energie een derde belangrijk focuspunt voor 2020.

Advies aan de organisatie

1. Wonen	2. Werken	3. Opwek	4. Mobiliteit	5. Adaptatie
Woon Visie	Handhaving ODRA	RES	Aanbesteding Emissievrij OV	DPRA
Prestatie afspraken Vivare	Gemeentelijk Vastgoed	Energie & Landschap	Laadpalen	Steenbreek
Maatwerk Monumenten	Duurzame landbouw	Lokaal partnerschap	Fietsbeleid	Watertakenplan
Regelingen			Duurzame A 348	Lokaal Hitteplan
Warmte Transitie Visie				

Strategische Communicatie en Bewustwording

Advies aan de organisatie

Het Adviesteam Klimaat staat, zoals de naam als aangeeft, de organisatie bij met advisering op de klimaat- en duurzaamheidsaspecten van het reguliere werk. De verantwoordelijkheid voor het meenemen van deze adviezen en het uitvoeren ervan blijft bij de betreffende organisatieonderdeel. Zo werken we tot naar het overbodig worden van het team en het programma. Specifiek aandacht wordt gegeven aan de implementatie van de Omgevingswet en de manier waarop de verschillende klimaatonderwerpen (kunnen) doorwerken onder de Omgevingswet.

Strategische Communicatie en Bewustwording

Een strategisch kader voor bewustwording en communicatie is de basis waarop het succes van alle andere inspanningen rust. Het is de verbindende satéprikker door alle thema's heen, het uitgangspunt bij alle bestaande of nieuwe inspanningen. Het wordt in 2020 met voorrang opgepakt. Het is eveneens de thuisbasis voor de verschillende inwonersinitiatieven in onze gemeente op het gebied van energie en klimaat. Partnerschap met onze inwoners in de opgave voor een beter klimaat staat hier centraal.

Resultaten eind 2020 en vooruitblik 2021

- Strategisch communicatie en bewustwordingsplan als basis en verbinder, in lijn met onze Klimaatkaravaan. Met specifieke aandacht voor:
 - Bewustwording en meedoen gericht op alle inwoners van Rheden. Gericht op energiebesparing (en de financiële voordelen die dat op termijn levert), opwek, en klimaatadaptatie. Inclusief subsidieregeling voor innovatieve ideeën.
 - Relatie en partnerschap met specifieke inwoners(groepen). Gericht op de thema's Opwek en Warmtetransitie
 - Gerichte communicatie en participatie bij de RES en grootschalige opwek.
- Naar 2021 toe een interne campagne om duurzaamheid bij collega's (nog meer) op de kaart te zetten

1. Wonen	Woningen, eigenaren, bewoners, en woonklimaat
Woon Visie	Resultaat eind 2020: - Klimaatbestendige Woonvisie 2020-2026 Vooruitblik naar 2021: - Concrete acties vanuit de Woonvisie opgepakt
Prestatie afspraken Vivare	Resultaat eind 2020: - Uitvoeren klimaatgerichte prestatieafspraken 2020 - Klimaatambitie verwerken in prestatieafspraken 2021 (zie 2021) Vooruitblik naar 2021: - We streven ernaar dat Vivare actief bijdraagt aan één of meer wijkontwikkelplannen (WOP) en eventueel meebetaalt aan vervolgonderzoeken. - We vragen Vivare om in een straat of wijk aan de slag te gaan met voorbeelden op het gebied van energie, klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit en circulariteit.

	- Vivare en gemeente trekken gezamenlijk een eerste wijk in om laaghangend fruitmaatregelen te treffen. Dit om inwoners enthousiaster te krijgen voor de energietransitie.
Maatwerk Monumenten*	Resultaat eind 2020: - Via aanbesteding externe uitvoerder van het project aangesteld - Het project is van start gegaan Vooruitblik naar 2021: - Er wordt ingezet op 100 maatwerkadvisen voor 3 jaar met een opvolgpercentage van 20% - Informatie breed delen ten behoeve van klimaataanpassingen historische gebouwen zijnde niet monumenten
Regelingen	Resultaat eind 2020: - De verordening "Toekomstbestendig Gelderland" is vastgesteld; een samenvoeging van de Blijverslening, de Duurzaamheidslening en de Nul-op-de-meterlening - Plan voor Collectieve inkoopactie "Winst uit je Woning" is gereed, gericht op besparen en opwek. - Maatregelenlijst "Mijn huis mijn toekomst" aangevuld met klimaataanpassingen Vooruitblik naar 2021: - Borgen van de regelingen in de organisatie - Actief bijhouden in hoeverre gebruik gemaakt wordt van de regeling en daarover uitgebreid communiceren - Uitvoeren "Winst uit je woning" actie
Warmte Transitie Visie	Resultaat eind 2020: - Warmte Transitie Visie vastgesteld - Keuze voor een aantal kansrijke buurten Vooruitblik naar 2021: - We maken een aanvang met wijkontwikkelplannen (WOP's), inwonerbetrokkenheid van cruciaal belang.

2. Werken	Zakelijk vastgoed en bedrijfsvoering inclusief gemeentelijk bedrijf
Handhaving ODRA	Resultaat eind 2020: - 40 extra energiecontroles bij Rhedense bedrijven bovenop de 22 die tot de reguliere opdracht van ODRA behoren. Vooruitblik naar 2021: - Opnieuw 40 extra energiecontroles bij Rhedens bedrijven.
Gemeentelijk Vastgoed	Resultaat eind 2020: - Programma van Eisen nieuw gemeentehuis gereed. - Raadsbesluit keuze scenario energieneutraal gemeentehuis. - Aanbesteding ontwerp en bouw gemeentehuis van start. Vooruitblik naar 2021: - Duurzaam en (bijna) energieneutraal zwembad is opgeleverd. - Verduurzaming van sporthal Theothorne is van start gegaan. - Verduurzaming sporthal de Hangmat is van start gegaan.

	- Er is een plan van aanpak voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed opgesteld, in lijn met de routekaarten van VNG. Vooruitblik naar 2021: - Start met de duurzame (ver)nieuwbouw van het gemeentehuis. - Sporthal Theotorne is energieneutraal verbouwd. - Sporthal de Hangmat is voorzien van zonnepanelen. - Nieuwe vastgoedobjecten aangewezen voor verduurzaming.
Duurzame landbouw	Resultaat eind 2020: - Verkenning duurzame landbouw opgeleverd. - Eerste vervolgstappen geconcretiseerd. Vooruitblik naar 2021: - Verdere (uitvoerings)stappen in overleg.

3. Opwek	Coöperatieve, grootschalige en bedrijfsmatige opwek
RES	Resultaat eind 2020: - Conceptbod RES vastgesteld door B&W. Vooruitblik naar 2021: - Eindbod RES vastgesteld door gemeenteraad.
Energie & Landschap	Resultaat eind 2020: - "Handreiking Energie en Landschap" opgesteld in dialoog met inwoners, vastgesteld door de raad. Vooruitblik naar 2021: - Proces voor beoordelen initiatieven in de organisatie borgen.
Lokaal Partnerschap	Resultaat eind 2020: - Coöperatie De Bocht succesvol ondersteund en gefaciliteerd. - Initiatief De Oksel ondersteund (zie ook Duurzame A348). - Initiatief De Slinger (Zon op dijk A348) ondersteund. Vooruitblik 2021: - Verdere ondersteuning (inwoners)initiatieven voor (klein)schalige opwek.

4. Mobiliteit	Lokaal en regionaal
Aanbesteding Emissievrij OV	Resultaat eind 2020: - De gemaakte afspraken over Emissievrije OV uit de Nota van Uitgangspunten zijn omgezet in het Programma van Eisen. - Overleg tussen gemeente en provincie als concessieverlener. HOV verkenningen naar corridors zijn eind 2020 uitgevoerd.

	Vooruitblik naar 2021: - Aanbestedingsgereed maken en uitzetten om nieuwe vervoerder te laten starten eind 2022.
Laadpalen	Resultaat eind 2020: - Vraagafhankelijk 40 laadpalen gerealiseerd. - Vanuit Nationale Agenda Laadinfrastructuur is voor de regio Gelderland en Overijssel (GO-RAL) een plan van aanpak (visie en beleid) klaar. Vooruitblik naar 2021: - Vraagafhankelijk realiseren van 10 extra laadpalen. - Conform het plan van aanpak GO-RAL starten met versnelde aanleg van laadpalen tot 2030.
Fietsbeleid	Resultaat eind 2020 regionaal: - Samenwerkingsagenda Duurzame Mobiliteit & Bereikbaarheid vastgesteld met daarin een werkspoor Fiets. - de Dynamische Samenwerkingsagenda, onderdeel Fiets. - Enkele preverkenningen en een tracéstudie. Vooruitblik naar 2021 regionaal: - Verkeersregelininstallatie onderzoek; toeristisch, recreatief; gedrag en relatie met fietsveiligheid. Resultaat eind 2020 lokaal: - Besluit over de SFR(snelle fietsroute Dieren-Arnhem) en voorbereiding realisatie. Vooruitblik naar 2021: - Realisatie van het fietspad HAN –Larenstein (ongeacht besluitvorming SFR).
Duurzame A 348	Resultaat eind 2020: - Partner van de Provincie in de Verduurzamingsopgave A348 - Ondersteunen lokale initiatieven A348 Vooruitblik naar 2021: - Zie 2020.

5. Adaptatie	Lokaal en regionaal
DPRA	Resultaat eind 2020: - We voeren de risicodialoog uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) op basis van de stresstesten met partners in de regio en waterschap. Vooruitblik naar 2021: - Idem 2020.
Steenbreek	Resultaat eind 2020: - We hebben 5 buurtinitiatieven voor vergroening en/of afkoppelen van regenwater op privé- terrein ondersteund.

	- We hebben voor Dieren in beeld hoeveel m2 verharding gemeenterrein eruit kan en hoeveel dat kost. - Bij nieuwe projecten streven we naar minder verharding. - Samenwerking Larenstein, armoede en Steenbreek is gestart. - Samenwerking met Aeres om 5 voortuinen in Dieren klimaatbestendig te maken is gestart. Vooruitblik naar 2021: - Samenwerking Larenstein, armoede en steenbreek afgerond. - samenwerking met Aeres om 5 voortuinen in Dieren klimaatbestendig te maken.
Watertakenplan	Resultaat eind 2020: - Uitvoering door Vakgroep Riolering conform afspraken. Vooruitblik naar 2021: - Idem 2020
Lokaal Hitteplan*	Resultaat eind 2020: - Plan van aanpak is vastgesteld, in samenwerking met gemeente Arnhem en GGD Vooruitblik naar 2021: - Uitvoering lokaal Hitteplan

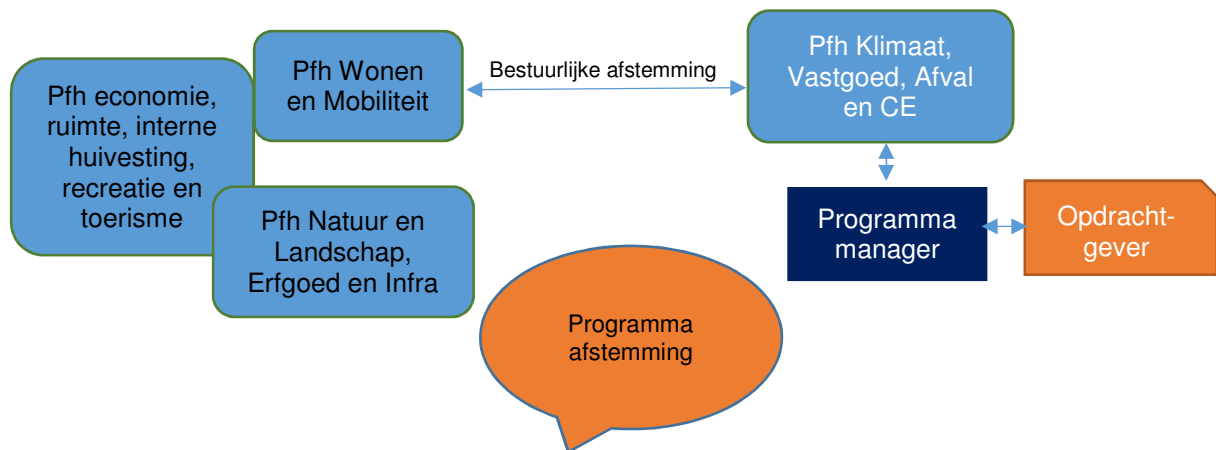
*** Nota Bene:**

- Het behalen van de resultaten op het Lokaal Hitteplan hangt af van de beschikbare inzet vanuit team beleid.

5. WIE?

Organisatie

De opdrachtgever voor dit programma is Rick de Ruig, Algemeen strateeg bij de gemeente Rheden, opdrachtnemer is Marjolein Huijskes, Algemeen programmamanager. Het programmamanager bestaat in de basis uit het Adviesteam Klimaat. De wijze waarop de afstemming plaatsvindt, is schematisch weergegeven in onderstaande figuur.

Medewerkers van de gemeente Rheden die binnen hun eigen taakveld de klimaatopgave vormgeven dragen voor dat deel van hun werk bij aan het programma. Het streven is om uiteindelijk iedereen in onze organisatie hun eigen verantwoordelijkheid te laten nemen voor wat betreft de bijdrage aan een beter klimaat, dit geldt ook voor de bijbehorende budgetten. Op dat moment is het ultieme doel van dit programma behaald en kan het opgeheven worden. Tegelijkertijd bouwen we met deze wijze van werken verder aan de netwerkorganisatie van de gemeente Rheden.

Alle teamleden hebben binnen hun eigen projecten de nodige afstemmingsmomenten met hun projectleden, met collega's in de bredere organisatie en met de programmamanager. We pakken ons werk p-matig aan, Gong (Go – No Go) momenten worden altijd met de programmamanager afgestemd en indien nodig opgeschaald naar de opdrachtgever. De planning van de inspanningen en activiteiten zal plaatsvinden middels de verschillende project/procesplannen.

7. WAARMEE?

Raming van kosten

Bij de begroting 2020 is circa 20 % van het beschikbare budget ingeleverd. Dat geeft voor de komende drie jaar het volgende budget:

Inkomsten	2020	2021	2022	2023
Incidenteel	€ 860.000	€ 360.000	€ 260.000	€ 100.000
Reserve jaarovergang 2019	€ 288.882			
Doorgeschoven zomernota 2019	€ 125.000	€ 125.000		
Bezuiniging maatregel 110	-€ 150.000	-€ 100.000	-€ 50.000	
Bezuiniging maatregel 111	-€ 250.000			
Warmtevisie bijdrage jaarrekening 2019	€ 200.000			
	€ 1.073.882	€ 385.000	€ 210.000	€ 100.000

Investering zonne-energie vastgoed	€ 400.000			
------------------------------------	-----------	--	--	--

De beschikbare middelen zijn bestemd voor de tijdelijke inzet van menskracht en voor de kosten die we zullen moeten maken om specifieke kennis en kunde in ons programma te halen. Voor maatregelen die we willen realiseren met betrekking tot het verduurzamen van ons vastgoed zal aanvullend budget moeten worden vrijgemaakt of worden gezocht in provinciale, landelijke of Europese subsidies dan wel alternatieve vormen van kapitaalverstrekking als crowd-funding.

8. WAARBINNEN?

Kaders

De kaders waarbinnen het programma wordt uitgevoerd zijn de volgende:

- Het Beleidskader "Aan de slag voor een Duurzaam Rheden"
- Het Klimaatverdrag van Rio de Janeiro 1992
- Het Klimaatakkoord van Parijs 2015
- Het Nationaal Klimaatakkoord juli 2018
- De geactualiseerde Routekaart Energie neutrale Regio 2050 juni 2018
- Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
- Regionale Energie opgave (RES).

Risico's en beheersmaatregelen

Het belangrijkste risico is op dit moment de inzet van voldoende en voldoende gekwalificeerd personeel. Het commitment van hele gemeentelijke organisatie is een kritische succesfactor. Het programma heeft alleen kans van slagen als ook de medewerkers in de bredere organisatie hun deel van de klimaatopdracht kunnen en mogen uitvoeren. Druk op zowel het personeelsbudget als op de uitvoeringsbudgetten kan een negatieve werking hebben op het behalen van de doelen van het programma. In dat geval moeten er gemeentebreed prioriteiten worden herschikt of moeten de klimaatdoelen worden bijgesteld.